

ALIHANKINTAVISIO 2015

▶ Mitä

- näkemys alihankintatoiminnan kehityspoluista keskipitkällä 10–15 vuoden tähtäimellä

▶ Miksi

- herättämään keskustelua
- strategiatyön tueksi
- yritysten näkemyksenä

▶ Kenelle

- pää- ja alihankkijoille
- viranomaisille

TULEVAISUUDEN MEGATRENDIT

- ▶ Väestön ikääntyy ja työvoima vähenee
- ▶ Maailma pienenee edelleen
- ▶ Maailmantalouden painopiste siirtyy BRIC-maihin
- ▶ Ympäristökatastrofit pakottavat toimintaan
- ▶ Uudet teknologiat jokapäiväistyvät
- ▶ Terrorismin uhka lisää epävarmuutta

HAASTEET

Kiina – Teollisuustuotannon tärkein keskus

Skenaario 1

Kiinan nopea kasvu
jatkuu

Skenaario 2

Kiinan talouskasvu
hiipuu

Mitä tämä merkitsee:

- ▶ Tuotanto siirtyy Kiinaan
 - lopputuotteiden valmistusta ja sarjatuotantoa
 - osa alihankintavalmistuksesta ja järjestelmätoimituksista
- ▶ Yksittäis-, piensarja- ja vahvasti asiakasohjautuva tuotanto säilyy Suomessa
- ▶ Suomesta tulee Euroopan toimintojen hankintalähde
- ▶ Etabloituminen Kiinaan edellyttää asiakasyritysten tukea

HAASTEET

Kiina – Teollisuustuotannon tärkein keskus

Toimenpide-ehdotuksia yrityksille:

- ▶ Päämiehet tiedottavat suunnitelmistaan keskeisille järjestelmätoimittajille ja ykköskehän alihankkijoille
- ▶ Päämiehet auttavat keskinäisellä yhteistoiminnalla alihankkijoita kansainvälistymään
- ▶ Järjestelmätoimittajat ja alihankkijat selvittävät keinoja kansainvälistyä
- ▶ Yrityskoon kasvattaminen, yhteistyö muiden yritysten kanssa, päämiesten tuki ja pitkäaikaiset hankintasopimukset lisäävät riskinottoa
- ▶ Kansainvälistymisen teknillisiä valmiuksia kehitetään: tiedonsiirron protokollat, erikoistermien sanakirjat

HAASTEET

Kiina – Teollisuustuotannon tärkein keskus

Toimenpide-ehdotuksia valtiovallalle:

- ▶ Julkiset rahoittajat kehittävät rahoitusinstrumentteja, joilla voidaan auttaa järjestelmätoimittajia ja alihankkijoita kansainvälistymään
- ▶ Kiinaan ja muihin tärkeisiin kehittyviin maihin perustetaan Suomi-keskuksia

HAASTEET

Kiina – Teollisuustuotannon tärkein keskus

Toimenpide-ehdotuksia koulutusjärjestelmälle:

- ▶ Ammatilliseen koulutukseen, ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin järjestetään koulutuspaikkoja Kiinasta ja muista tärkeistä sijaintimaista tuleville opiskelijoille
- ▶ Hankintatoimen sekä tärkeiden kohdemaiden kielen, kulttuurin ja liiketoimintatapojen opetusta lisätään korkeakouluopetuksessa

HAASTEET

Venäjä – Luonnonvaroiltaan rikas, kasvava naapuri

Skenaario 1

Kehittyvä Venäjä

Skenaario 2

Taantuva Venäjä

Mitä tämä merkitsee:

- ▶ Venäjästä tulee sijoittumiskohde pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka tähtäävät Venäjän, Suomen ja muiden lähellä sijaitsevien EU-maiden markkinoita palvelevaan alihankintaan
- ▶ Suomalaiset yritykset alkavat kehittää alihankintakulttuuria Venäjällä
- ▶ Investointien ja suurten projektien kasvu Venäjällä lisää koneiden ja laitteiden kysyntää
- ▶ Projektivientiä varten kannattaa perustaa paikallista valmistustoimintaa

HAASTEET

Venäjä – Luonnonvaroiltaan rikas, kasvava naapuri

Toimenpide-ehdotuksia yrityksille:

- ▶ Riskien vähentämiseksi Venäjälle mennään yhteistoimin
- ▶ Venäjälle perustettavien yritysten omistus pidetään omissa käsissä
- ▶ Yritykset vahvistavat resurssejaan hankkimalla venäjänkielistä Venäjää tuntevaa henkilöstöä
- ▶ Venäjälle perustetaan suomalaisia teollisuuskyliä
- ▶ Yritykset harkitsevat sijoittumista Venäjän valtion uusiin teollisuuskyliin ja innovaatiokeskuksiin

HAASTEET

Venäjä – Luonnonvaroiltaan rikas, kasvava naapuri

Toimenpide-ehdotuksia valtiovallalle:

- ▶ Yhteiskunta panostaa rooliinsa ovien avaajana
- ▶ Rajan yli tapahtuva logistiikka saatetaan toimivaksi
- ▶ Työvoiman rekrytointia Venäjältä helpotetaan
- ▶ Suomalaisyriyten osallistumista suuriin projekteihin helpotetaan Suomen ja Venäjän valtioiden välisin sopimuksin

HAASTEET

Venäjä – Luonnonvaroiltaan rikas, kasvava naapuri

Toimenpide-ehdotuksia koulutukselle ja rahoitukselle:

- ▶ Suomessa asuvia venäläisiä rekrytoidaan kone- ja metalliteollisuutta palvelemaan ammatilliseen ja täydennyskoulutukseen
- ▶ Suomalaisille yrityksille järjestetään rahoitusta venäläisen standardijärjestelmän mukaisten hyväksyntöjen hankkimiseen
- ▶ PK-yrityksille järjestetään rahoitusta venäläisten kone- ja metallituoteyritysten arvioimiseksi yhteistyökumppaneina ja ostokohteina

HAASTEET

Kallistuvat materiaalit ja energia

Skenaario 1

Raaka-aineiden hinta nousee
ja saatavuus vaikeutuu

Mitä tämä merkitsee:

- ▶ Vaihtoehtoisia raaka-aineita nousee nykyisten rinnalle
- ▶ Raaka-aineiden toimitusajat pitenevät, vaikka niistä valmistettavan tuotteen toimitusaika lyhenee
- ▶ Jätteen syntyminen minimoidaan
- ▶ Materiaalilogistiikan merkitys korostuu

HAASTEET

Kallistuvat materiaalit ja energia

Toimenpide-ehdotuksia yrityksille:

- ▶ Päämiesten ennustejärjestelmiä kehitetään, jotta alihankkijat pystyvät taloudelliseen materiaalihankintaan
- ▶ Yritysten keskinäistä ostoyhteistyötä lisätään
- ▶ Materiaalien kierrättämistä ja jätteen hyväksikäyttöä lisätään
- ▶ Hankintoja suunnataan uusille toimittajille ja tuojille
- ▶ Siirrytään korkeamman jalostusarvon tuotantoon, jossa materiaalien osuus lopputuotteen hinnasta on pienempi

HAASTEET

Kallistuvat materiaalit ja energia

Toimenpide-ehdotuksia koulutusjärjestelmälle:

- ▶ Koulutuksessa kiinnitetään enemmän huomiota materiaalisäästöihin ja tuotteen valmistettavuuden helpottamiseen
- ▶ Luodaan tutkimus- ja kehitystoimintaa tuotteiden ja materiaalien keventämiseksi, kalliiden materiaalien korvaamiseksi edullisemmilla sekä kestävien rakenne- ja pinnoitusratkaisujen kehittämiseksi

HAASTEET

Kallistuvat materiaalit ja energia

Skenaario 2

Energian hinta nousee

Mitä tämä merkitsee:

- ▶ Energian kustannuserot ohjaavat investointien sijoittumista
- ▶ Energian kustannuserot vaikuttavat eri maissa sijaitsevien yritysten keskinäiseen kilpailukykyyn
- ▶ Logistiikan kustannukset ohjaavat investointien sijoittumista
- ▶ Suomalaisille yrityksille tarjoutuu mahdollisuuksia energiatehokkaiden laitteiden valmistajina

HAASTEET

Kallistuvat materiaalit ja energia

Toimenpide-ehdotuksia yrityksille:

- ▶ Kerätään tietoa eri maiden energia- ja muista kustannuksista
- ▶ Lisätään yritysten välistä yhteistyötä tavoitteena hukkaenergian hyötykäyttö
- ▶ Lisätään yritysten ostoyhteistyötä sähkön ja muun energian hankinnoissa
- ▶ Laaditaan EK:n piirissä valmiusstrategia tilanteisiin, joissa energian saanti on vakavasti uhattuna
- ▶ Kiinnitetään enemmän huomiota koneiden ja laitteiden energiansäästömahdollisuuksiin

HAASTEET

Kallistuvat materiaalit ja energia

Toimenpide-ehdotuksia valtiovallalle:

- ▶ Luodaan kannusteet energian säästämiseksi
- ▶ Vaatimukset uusiutuvan energian osuuden lisäämisestä toteutetaan niin, että kotimaisen teknologiateollisuuden toimintaedellytykset turvataan
- ▶ Kehitetään toimivat energiamarkkinat
- ▶ Turvataan energian saatavuus kilpailukykyiseen hintaan

HAASTEET

Kallistuvat materiaalit ja energia

Toimenpide-ehdotuksia rahoittajille:

- ▶ Lisätään panostuksia uuden energiateknologian kehittämiseen
- ▶ Kasvatetaan uusilla teknologia-alueilla toimivien yritysten kokoa

HAASTEET

Ympäristöstä uutta liiketoimintaa

Skenaario

Ympäristöklusteri hahmottuu ja se tarvitsee teknologiaa

Mitä tämä merkitsee:

- ▶ Mahdollisuudet laitteiden valmistajana kasvavat
- ▶ Klusterilla on mahdollisuus kasvaa uudeksi Nokiaksi

HAASTEET

Ympäristöstä uutta liiketoimintaa

Toimenpide-ehdotuksia yrityksille:

- ▶ Toimitaan alan yritysten koon kasvattamiseksi, jotta yritykset pystyisivät kansainvälistymään
- ▶ Kasvatetaan tuotantokapasiteettia verkostoitumalla

HAASTEET

Ympäristöstä uutta liiketoimintaa

Toimenpide-ehdotuksia valtiovallalle:

- ▶ Luodaan kansallinen puhtaiden teknologioiden kehittämisohjelma
- ▶ Valtiovalta toimii aktiivisesti ympäristöön liittyvän teknologian kehittämiseksi
- ▶ Tuetaan biopolttoaineisiin liittyvää tutkimusta ja tuotekehitystä

HAASTEET

Hupeneva työvoima ja kasvava tuotanto

Skenaario

Työikäiset vähenevät

Mitä tämä merkitsee:

- ▶ Eläkeläisten osuus kasvaa, samoin työikäisille kohdistuva osuus eläkkeiden maksamisesta
- ▶ Uuden henkilöstön saaminen vaikeutuu ja kilpailu työntekijöistä kiristyy
- ▶ On löydettävä keinot hiljaisen tiedon siirtämiseen
- ▶ Ulkomaisen työvoiman/maahanmuuttajien käyttö kasvaa

HAASTEET

Hupeneva työvoima ja kasvava tuotanto

Toimenpide-ehdotuksia yrityksille:

- ▶ Sarjatuotantoa ja käsityövaltaista tuotantoa siirretään alhaisen kustannustason maihin
- ▶ Suomessa erikoistutaan protovalmistukseen sekä yksittäis- ja piensarjatuotantoon
- ▶ Tuotannon tehostamiseksi investoidaan tuotantoautomaation sekä tietojärjestelmiin ja tiedonsiirtoon

HAASTEET

Hupeneva työvoima ja kasvava tuotanto

Toimenpide-ehdotuksia valtiovallalle:

- ▶ Työn verotusta alennetaan palkkojen nousupaineen hillitsemiseksi
- ▶ Kone- ja laiteinvestointeja helpotetaan sallimalla varaukset ja/tai nostamalla enimmäispoistoprosentteja
- ▶ Poistojen ja sosiaaliturvamaksujen sidonnaisuudesta luovutaan
- ▶ Ammatillista koulutusta tehostetaan, jotta sitä olisi tarjolla työllistävillä aloilla ja alueilla
- ▶ Ulkomaisen työvoiman maahanmuuttoa helpotetaan
- ▶ Työn teettämisen säännöksistä tehdään joustavampia

HAASTEET

Sukupolvenvaihdokset

Skenaario

Yrityksissä sukupolvenvaihdokset lisääntyvät

Mitä tämä merkitsee:

- ▶ Omaisuutta siirretään jatkajille
- ▶ Yrityksille saadaan uusia jatkajia
- ▶ Osaamista siirretään
- ▶ Yritysjärjestelyihin syntyy mahdollisuuksia
- ▶ Sukupolvenvaihdokset edellyttävät rahoitusjärjestelyjä

HAASTEET

Sukupolvenvaihdokset

Toimenpide-ehdotuksia yrityksille:

- ▶ Sukupolvenvaihdosjärjestelyt aloitetaan riittävän ajoissa
- ▶ Pääomasijoittajia rohkaistaan erikoistumaan metallituoteteollisuuteen ja yrityskokoa kasvattaviin rakennejärjestelyihin

HAASTEET

Sukupolvenvaihdosten vuosikymmen

Toimenpide-ehdotuksia valtiovallalle:

- ▶ Tuotannollisen omaisuuden siirron verotus poistetaan kokonaan sukupolvenvaihdostilanteessa
- ▶ Tuetaan tutkimusta perheyriyten ja muiden omistusmuotojen vaikutuksesta yritysten kasvuun, investointeihin, kannattavuuteen ja kansainvälistymiseen

HAASTEET

Yritysten uusiutumisen pakko

Skenaario

Tuotanto ja markkinat keskittyvät

Mitä tämä merkitsee:

- ▶ Tuotanto ja alihankinta siirtyvät lähelle markkinoita
- ▶ Teknologia muuttaa verkostoja
- ▶ Toimijoille syntyy uusia rooleja
- ▶ Alihankkijat kasvavat
- ▶ Hankintatoimen arvoa nostetaan

HAASTEET

Yritysten uusiutumisen pakko

Toimenpide-ehdotuksia yrityksille:

- ▶ Yrityksissä käynnistetään nykyistä pidemmän tähtäimen suunnittelu
- ▶ Yritysverkostoissa analysoidaan, mikä on verkoston kokonaisuuden kannalta optimaalinen tuotannon sijoittumispaikka
- ▶ Pääomasijoittajia tarvitaan toiminnan uudelleenjärjestelyjen mahdollistamiseksi

HAASTEET

Yritysten uusiutumisen pakko

Toimenpide-ehdotuksia valtiovallalle:

- ▶ Veroratkaisuilla edistetään investointeja ja parannetaan kannattavuutta
- ▶ T&K-panostuksia lisätään tuotantoteknologian kehittämiseen
- ▶ T&K-panostuksia kasvatetaan kone- ja metallituoteteollisuuden tieto- ja viestintätekniisten ratkaisujen kehittämiseen ja sovellusten käyttöönottoon

KESKEISET STRATEGISET LINJAUKSET

- ▶ Alihankintatoiminnan on kansainvälistyttävä rivakasti
- ▶ On synnytettävä 10–20 kansainväliseen toimintaan pystyvää superalihankkijayritystä
- ▶ Työvoimaa on lisättävä ja koulutusta kehitettävä
- ▶ Ympäristötekniikan mahdollisuuksia on hyödynnettävä